

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP. — UDVARHELYVÁRMEGYE, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési díjak: Egész évre 4 frt. Fél évre 2 frt. Negyed évre 1 frt. Egy példány ára 8 kr. Papoknak és tanítóknak egész évre 3 frt. — Hirdetések és előfizetési díjak a kiadóhivatalhoz (Betegh Pál könyvnyomdája) intézendők
Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felolvasó szerkesztő: **Dr. Vajda Emil.**
Főmunkatárs: **Pogány Kornél.**
Társ szerkesztők: **Solymossi Endre.** **Embery Árpád.**
Kiadó- és laptulajdonos: **Betegh Pál.**

A lap szellemi részét illető közlemények a főszerkesztőhöz intézendők. Kéziratok nem adandók vissza. — Hivatalos hirdetések 100 szög 2 kr.azonfelül minden szó 1 kr. magán hirdetések 5 em. körül 3 kr.ért közölhetnek. Bélyeg díj külön 30 kr. Nyilvántartási díj 15 kr. — Hirdetés és nyilvántartási díj előre fizetendő.

Olvasóinkhoz.

A »Székely-Udvarhely« cz. közigazgatási közgazdasági, közmívelődési és szépirodalmi hetilapunk 1896. évi II. évfolyamának utolsó negyedére: október-decemberre nyitjuk meg az előfizetést.

Nem mutatunk rá az önzetlen munkásságra, melyet a közel két éves múlt folyamán alatt lapunk, kitűzött célját hiven betartva kifejtett. Targyalagósan s higgadtan szólunk hozzá közügyeinkhez, melyek elsősorban székelységünket s anyavárosunkat érintették. Ily szolgálatok teljesítése mellett legyen szabad azon kéréssel fordulunk a nagy közönséghez, hogy szives támogatásával tegye lehetővé székely vármegyénk s anyavárosunk egyetlen lapjának a fennállását s létezését. Ugy hisszük, minden székelynek hazafias kötelessége közügyeinknek ez egyetlen organumát segíteni. Az előfizetési ár oly csekély, hogy ez e tekintetben legkevésbé jöhet kifogás alá. Kérjük tehát székely véreinket s általában a nagy közönséget, tegye lehetővé támogatásával e hűzgapótló lap létezését és működését.

Előfizetési díjak:

Egész évre	4 frt
Félévre	2 frt
Negyedévre	1 frt
Papoknak és tanítóknak	3 frt
Külföldre egész évre	6 frt

Azon t. előfizetőinket, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, kérjük annak szives kiegyenlítésére, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen. Előfizetések a kiadóhivatalhoz intézendők. Ajánljuk e felhívásunkat a hátralékban levő t. községi előjárások szives figyelmébe.

Tisztelettel a kiadóhivatal.

A választások küszöbén.

Néhány nap választ el bennünket okt. 28-ikától, a mely napon megyénk minden

kerületében a képviselő választások lezajlanak.

Mi a választás kérdéséről politikai szempontból nem szólunk, mert nem vagyunk politikai lap; másrészt a kortések szó, dal, pálinka stb. eszközökkel úgy is megalkották már a közvéleményt. Mi arról sem írunk, ki milyen elveket valljon magának: csak azt hangoztatjuk, hogy a politikai elvűség akkor szép, ha forrása tiszta.

Ezt azért kell felemlitenünk, mert talán a kontinensnek nincs erkölcstelenitőbb intézménye a nyers tömegre, mint a népképviselői alkotmány, ha az illő mederben nem folyik le.

Vannak már választókerületek, hol a t polgártársakolyan bort követelnek, melynek üvegét, ha kidugaszolják: puffan; sőt olyan szivart kérnek, melynek közepét aranyos papírka fogja át.

Szóval a választók követelők.

Mi hisszük a mi székely népünkről, hogy még oly romlott nem lehet, mint a milyen sok helyt; épen azért tisztában vagyunk azzal, hogy legszebb emberi jogát, a választást, önállóan fogja gyakorolni: a meggyőződés szerint.

Mi azt szeretnők elérni, hogy a küszöbön levő választás legyen igazi lelkiismeretes megnyilatkozása polgártársainknak és bizonyítéka annak, hogy a székelység tökéletesen megérett politikai jogainak gyakorlására.

Bizony az egyes pártok erős küzdelmet fejtettek ki, tehát elkeseredett harcra van kilátás.

A korteskedés nagy mérveket öltött; a sokféle behatásnak kitett választók szeméi

előtt mégis ama igazságnak kell lebegnie: Magyarországon hazafiatlan párt nincsen.

Ez olyan igazság, mely erőt fog nyujtani polgártársainknak arra, hogy a szokásos nagyhangú jelszavak, ígéretok, czélatos ferditések illő értékre szállitassanak le és eme dolgok közepette is, meg kell övni látó török tisztaságot. Magyarországon minden polgár, akármelyik politikai párthoz tartozzék is jelöltje, bizonyos lehet abban, hogy mindenik jelöltünk előtt: Hazánk hatalma, gazdasága, boldogsága stb. lebeg politikai vezéreszme gyanánt.

Azt mondja a közmondás: »Minden ut Rómába vezet.«

Hozzátehetjük azt: a politikai pártoknál az utak, az eszközök lehetnek különbözők, de a cél csak egy lehet.

Az utolsó napokban el tehát a nagyhangu, félrevezetést czélzó jelszavakkal, hadd legyen a választás tiszta! Lépjen minden polgár tiszta fővel, önértzetesen a választási elnök elé s adjon kifejezést szabad, valódi meggyőződésnek. Az így választott törvényhozó valódi kifejezője lesz küldői akaratának.

Ha pedig a választások végetértek, akkor a feledés fátyolát doritsuk a harci hullámokra s ki-ki nyugodjék bele az eredménybe és legyünk továbbra is: Hazánk, Megyénk, Városunk, Társadalmunk igazi oszlopai. Úgy legyen!

A székely iparkamara 1895-ik évi jelentése.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara egy 24 nyomtatott lapon terjedő vaskos kötetben számol be kerületének 1895 évi közgazdasági

T Á R C Z A.

»A csavargó dalaiból.«

Ha majd halva fekszem
Sötét föld alatt
S porladó szivemből
Bánatvirág fakad.

Fekete virágit
Senki le ne tépje,
Ki nem akar jutni
Szerencsétlenségre.

Fekete virága
Hamvadó szivemnek:
Halálos mérge: hit-
Remény- szerelemnek . . .

Hát, majd, sirom fölött
Vigyázva járjatok:
Gyászos virágiból
Nehogy szakasszatok . . .

Biró Pál.

Kozák Márton karmester és Poldini Ede népzeneész uraknak ajánlja a régi jóidők emlékéül
Szerző.

A klavirmester sikerei.

Gyakran elmélázik, ablakpárnáin könyökölve a kisasszony; alant a nyüzsgő sokaság teli étellel, tarka eleveusséggel; körülötte olyan csen-

des, olyan rideg a mindennapos élet, mint a mondva csinált szivesség; oly cifra és értéktelen, mint a szövegből készült virágok szobadisz csoportja.

A regény már blazirtá tette, szépséges meséi nem izgatják; modern élvezetet áhit lelke, melyben vér lüktet és szívet hoz mozgásba. Az unalmas napi programban aztán feltűnik a fiatal ember; pontosan elsétál az ablak alatt, néha-néha tekintetök találkozik; a kisasszony érdeklődni kezd s megtudván kilétét, jelenti a mamának, hogy rendkívül nagy hajlamot érez a zongora-tanulás iránt.

Művelt nő zene-tudás nélkül nem is képzelhető; a kisasszony kívánsága betölt; a klavirmester mindennapos vendég a háznál. Két első órában csak kezét ad; hja az első leccskéket csak egykézre tanulhatja. Lassan a beszélgetés is bizalmasabb lesz óra közben, tehát tudja már a skálát s a mikor már holmi gyöngéd czélatokból kölcsönösen kihalászták a kettős érdekeltséget, akkor kész az a k k o r d o k szabatos fogása is.

Tehát az iskola elemein túl van, bátran játszhatnak duettet most már négy kézre is de úgy ám, hogy a négy kézcsont folytonossága se hiányozzék a darab játékból, melynek úvertűrje kitűnően sikerült, jegyzi meg magában a klavirmester.

A darab többi része már nehezebb, csak a n d a n t e megy, mert a férfi durban sekundál a kisasszony pedig mollban primál.

Ezek a vallomások.

Az ujjfogást is el-elvétí néha, melyet siet kijavítani a klavirmester olyan formán, hogy

ő nem oda czélzott, a mire felelt a kisasszony. Végre isztázódik a kérdés s a darab c r e s c e n d o megincul; a társalgás allegro folytatódik s művészi ihlettel a m o r o s o befejeződik.

A zongoraiskolát kitanulta, most már klaszszikus darabokat kezd billentyűzni; a klavirmester a f a n t a s i e t ajánlja; elábrándoznak boldogságukról; légvárat épít a lányka, de a szegény mester csak m o d e r a t o veszi a t a k t u s t, mert a vonal között sok a kereszt!

Néha léptek zaja hallszik, a mester p i a n ó t mond; ha beakarnak nyitni, erősen nyomja a p e d á l t és torkaszakadtából kiáltja, kérem szépen f o r t i s s i m o !

Igy aztán az egy órából háromnegyed az ömlengés s néha úgy belemelegednek a d a c a p ó b a, hogy a haugtalan zongora-órán rajta is csipik, akkor aztán számár a c o m p o s i t o r, vagy rosszul nyomták a k ó t á t s felkel stimolni a zongorát, a mi három órába kerül.

Igy ismétlődik ez a modern zongoratanítás hónapokon keresztül, míg végre a klavirmester azt ajánlja, hogy f i n á l é k é p e n rendezzenek egy f u t a m o t.

Megtörténik. Pár heti szünet a tanultakiméltetésére, utánna az érzelmek d e c r e s c e n d o j a lép fel, mert a harmonia nem teljes, hiányzik a kenyér. Hazakerülnek s tovább is otthon ohajtának játszani, de a szülők azt mondják, hogy a zongorahúrok végképpen vannak ereszkedve.

A többi már ismeretes.

. n.

viszonyairól. A jelentés három főrészből áll: általános és különös rész és függelék. Az első részben az általános közgazdasági helyzetnek országos szempontból való rövid vázolója után, élénken ecseteli a Székelyföld mostoha közgazdasági helyzetét s az osztrák gyáripar mérték fölötti szabad versenyének a székely ipart illető káros hatásait; több adattal megvilágítva, kifejezést ad annak, hogy a székelység iparának a teljes tönkreváltatásától való megmentésére föltétlenül kívánatos az önálló magyar vámterület létesítése.

Igy az 1894. évi statisztikai adatokból kimutatja, hogy Magyarország 546 millió forint értékű tevő összes behozatalának 80,9%-át vagyis 442 millió forint értékűt az osztrák iparcikkek teszik ki; melylyel szemben Magyarország 582,5 millió forint évi összes kivitelének csupán 72,34%-át szállítja Ausztriába, azaz Ausztria 35 millió frt értékkel többet szállít be hozzánk, mint a mennyit Magyarországnak Ausztriába való kivitele tesz.

Példa kedvéért néhány főbb tételt a jelentésből kiemelünk.

Behozatal egyedül Ausztriából: pamut, pamut-fonal és pamut árukból 71,91 millió forint érték; len, kender, juta és gyapju, gyapju fonal és gyapju árukból 47,80 millió; ruházatok, fehérnemű és pipere árukból 32,68 millió; cipők és csizmák 7,85 millió; finom bőrárúkból (minők a pénz- és szivartárczák) 1,05 millió; szőrmékből készült bundák és karmantyukból 1,77 millió; finom butorokból 4,19 millió; faárúkból 1,90 millió és gyermekjátékokból 1,25 millió forint érték az évi behozatal, vagyis az ezerek hozzászámításával csak ezen néhány cím alatt felsorolt iparcikkek-ből közel 200 millió értékű a behozatal. Ezek mind oly iparcikkek, a melyek ha a magyar ipar nem volna teljesen kiszolgáltatva az osztrák szabad versenyének, itthon is mind előállíthatók lennének és kényerkeresetet nyújthatnának a kereset hiánya miatt évről-évre ezerszámra kivándorló székelyeknek s hazánk más polgárainak. A legfőbb jelentőség azonban a cukornál mutatkozik. A jelentés szerint Ausztriából behozatik 1072 millió forint értékű cukor, holott Magyarországon már annyi cukrot gyártanak, hogy abból az összes hazai szükséglet fedezhető volna, de az osztrák verseny miatt a honi gyártmány legnagyobb részének, vagyis 11,44 millió forint értékű mennyiségnek külföldön kell piacot keresni, s ebből Ausztriába az onnan behozott majdnem 11 millió forint értékkel szemben csakis 2,39 milliónyi vitetik. A statisztikának ezen jelentésben felhasznált adatai szerint tehát 35 millió forinttal adózik évente Magyarország Ausztriának és méltán ad hangot a jelentés annak, hogy ha az Ausztriából évente behozott nagymennyiségű iparcikkek árának egyelőre, habár csak a fele képezhetné magyar iparcikkek árát, iparunk és azzal együtt a közgazdaságnak örvendetes fellendüléséről és több ezer honpolgár existenciájáról szólhatnánk.

A tájékozatlanok amaz aggodalmával szemben, hogy nyers terményeinknek viszont Ausztria a kizárólagos fogyasztója, a jelentés számadatokkal megvilágítva mutatja ki, hogy Ausztria a magyar nyers terményekre rá van utalva, de módját is tudja ejteni egy részt, hogy azok másutt piacot ne találjanak, másrészt azonban az Orosz- és Oláhországokkal kötött kereskedelmi és vámszerződés alapján biztosítja, hogy azok terményei a közös vámterületre olcsón behozhatók legyenek, mi által a magyar terményeknek is itt bent konkurrencziát csinálván, azokat tetszés szerinti olcsó áron vásárolhatja meg.

Ezek miatt az egész Magyarország, kiváltképen azonban a székelység közgazdasági viszonyai évről-évre mostohábbak és okul szolgálnak — miként annak a jelentés kifejezés ad — a székelység ijesztő mérvű kivándorlására, aminek 1895. évről a jelentés ismét egy sötét képét állítja elének. Végleg eltávozott ugyanis 1895-ben a Székelyföldről Oláhországba, a székely határszéli hat vámváraton át, 4078 egyén, Predealon át vasuton 749 huszonnégyéven aluli leány, vagyis összesen 4827 személy. Az utolsó öt év alatt pedig csak a hat vámváraton át 17,71 székely hagyta el végleg a hazáját. Hat ezeken kívül alulakon még hányan vándorolhatnak ki, a kiktől mit sem tud a hivatalos statisztika. Méltán hangoztatja ezek után a jelentés, hogy ezek a Székelyföld közállapotainak a legszomorítóbb jelei, valamint, hogy a Székelyföldet csak az ipar mentheti meg s ha nem akarjuk, hogy lassu sorvadással, az enyészet útján jusson, Magyarország ezen keleti végvárának a megmentésére és fölvirágoztatására rendkívüli intézkedéseket kell alkalmazni, de a melyek hatásos eszközölhetésére Magyarország gazdasági függetlenségét és szabad rendelkezését állítja legelső föltételül.

A Székelyföld 1895. évi mezőgazdasági termelését és a termények értékesítését adatok felsorolásával a legrosszabbnak tünteti fel. A terméseredmény, dacára a termő terület növekedésének, sokkal kisebb volt, mint 1894-ben, az árak pedig

mind a mellett még az 1894. évi silány áraknál is alább szállottak. Az erdőipar terén nagy visszaesés történt, ép úgy az állatkereskedésnél is csökkent a forgalom. Az ipari viszonyokat a legmostohábbnak jelzi. Iparozikkekben kivétel nincs, a belföldön pedig mindenütt a nagy tökével dolgozó hatalmas osztrák ipar állja azoknak útját. Fölötte súlyosnak jelzi a kis kézműiparosok helyzetét, a kiknek keresetük napról-napra kevesebb lévén, a mindennapi élet szükségéi miatt túlságosan el vannak adósodva s nyomott helyzetükben csak tengetik magukat. A kereskedelmi viszonyok tekintetében sem mutatkozik haladás. Nagy hátránynak jelzi a jelentés, hogy a Székelyföldnek nincs egyetlen kereskedelmi iskolája is. A kamara mozgalmat indított egy állami kereskedelmi iskolának Maros-Vásárhelyt való létesítése iránt.

A kamara buzgókodása folytán szép lendületet vett a szegény székely és csángó fiúknak jóra való iparosokká leendő kiképzetésük végett az ország nagyobb városaiban magán iparosoknál való elhelyeztetésük ügye, mely mozgalomnak messze kiható üdvös következményei méltán remélhetők.

A jelentésből láthatólag úgy a kamara, mint a székelységnek az iparra és egyáltalán a közgazdaságra hatást gyakorolni képes tényezői, teljes erélytel munkálnak a kamara kerületét alkotó Székelyföld mostoha közgazdasági viszonyainak a föllendítésére, a mit a kereskedelmi miniszter is sok jóakaratu támogatásával gyámolt.

A közlekedési viszonyok tekintetében a jelentés haladást konstátál, a mennyiben jelzi, hogy a Sepsiszentgyörgytől Csíkszeredáig és Csíkszeredától Gyimesig terjedő vasuti vonalrészek építés alá vétettek s a munkákat az egész éven át nagy erővel folytatván, az előbb említett vonalrész építése a folyó évben teljes befejezést is nyer. A kamara jelentésében sürgeti a székely vasuti hálózat mielőbbi teljes kiépítését.

A kamara működése 1895-ben című fejezetben kegyelettel emlékezik meg a jelentés a múlt évben váratlanul és korán elhunyt nagy tehetségű titkáráról, Réthy Dezsőről, ki a kamarának három éven át éltető szelleme volt. A kamara öt éves ciklusa 1895-ben lejárván, újra alakulása részben ugyanarra az évre esik, amennyiben az új választások még abban az évben megejtettek, végleges megalakulása azonban csak a folyó évben történhetett meg. A jelentést Tauszik B. Hugó kamarai elnöknek az év utolsó teljes ülésében mondott beszéde zárja be, a melyben visszapillantást vet a kamara öt éves múltjára, ecsetelve ennek elért sikereit.

A jelentés egészben véve élénk képet tár elének a Székelyföld 1895. évi közgazdasági viszonyairól, sok statisztikai adattal világítva meg azokat.

TANÜGY.

Körlevél.

Az udvarhelymegyei általános tanító egyeslet Homoród-vidéki köre Dályában folyó év november hó 5-én d. e. 9 órakor kezdődőleg rendes gyűlést tart. — A t. Tagtársakat, valamint az iskolai ügy iránt érdeklődő közönséget is, a midőn tisztelettel meghívom, egyidejűleg az alábbi tárgysorozatot közlöm. —

1. Megnyitöbeszéd és könyv olvasás.
2. Gyakorlati tanítást tart Vida Géza.
3. Eseménye ezen gyakorlati tanítás telett.
4. Sándor Lajos járási falkola vizsgáló biztos előadása a fatenyésztésről.
5. Szavalt. Benzédi Mózes által.
6. Pénz- és könyvtárvizsgáló bizottság jelentése.
7. A határlékban levő tagsági díjak beszerzése.
8. Folyó ügyek, indítványok.

Oklánd, 1896. október 21.

Bedő József,
elnök.

IPARÜGYEK.

A m. kir. távirának jövő évi 17,030 drb. 6 1/2 méter, 13,968 drb 8 méter és 280 drb. 10 méter hosszú távirada oszlopok szállítandók. Ajánlatok legkésőbbén folyó hó 31-én déli 12 óráig a kereskedelmi miniszterium segédtitkári hivatalához tehető.

A bécsi rumán követség értesítése szerint a rumán vasutak szállítási tarifái értelmében az árunyilatkozatokban előforduló minden hamis vagy helytelen bevallás magas pénzbírsággal sújtatik. Különös figyelem fordítandó tehát arra, hogy az áruk megjelölésénél az azon részletes és közelebbi minősítés, mely az áru magasabb értékének kitüntetésére szolgál, pontosan kitüntetendő.

A m. kir. államvasutak szombathelyi üzletvezetőségéhez szükséges pályafentartási fák szállítása iránt az ajánlatok november 16-ig benyújtandók.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Esküvő.** Diszes esküvő folyt le f. hó 21-én özv. Szabó Károlyné házában. Kedves és művelt leányával Katával tartá esküvőjét Groák Béla ny. cs. és kir. hadnagy. Az esküvőn jelen voltak: Özv. Groák Gyuláné, Dr. Groák Ernő (nászuagy), Groák Ödön, Radó Bertalan, Radó Bertalané, Dr. Török Albert (nászuagy), Dr. Ráczkóvi Sámuel Szabó Dénes, Szabó Dénesné, Szabó Ilonka, Szabó Miklós, Szabó Kálmán, Máthé Pál, Máthé Pálné, Szobotka R-zsö, Szobotka Rezsöné. Lakoma végeztével a fiatal pár a völgyény állomására Lonsuczra utazott.

— **Hymen.** Hajduböszörményi Solyom Antal tagosító mérnök folyó hó 10-én vezeti oltárhoz homoródkláni Benecz Márton ügyvéd szép és kedves leányát Margitot.

— **Áthelyezés.** Az igazságügyminiszter Lengyel Géza székely-kereszturi kir. járásbírósi aljegyzőt a brassói kir. törvényszékhez helyezte át.

— **Értesítés.** Tisztelettel értesitem az Udvarhelyi választó kerület választóit, hogy képviselő jelöltre ajánlatokat elfogadok lakásomon — kir. állami főreáliskola — folyó hó 27-én d. e. 8—11-ig és d. u. 3—5-ig. — Dr. Solymossy Lajos, választási elnök.

— **Apponyi Albert gr. f. h. 20. d. u. a székely vasutal városunkba érkezett.** Kisérétébe voltak: Bethlen Gábor gr., Szentkeresztly Béla br., Ugron Zoltán, László Mihály dr. gr. Bethlen Bálint és István. — A vasuton nagy néptömeg várta őket és lelkesen megéljenzte. A rendező bizottság részéről Soó Gáspár r. kath. főgymn. igazgató üdvözölte Apponyit és megköszönte, hogy városunkban megjelent. Beszéde politikai volt, melyre hasonlóan, de röviden válaszolt. Apponyi és meghívta a közönséget a városban elmondandó beszédének meghallgatására.

— **Nögyesületi választmányi gyűlés.** F. hó 18. d. u. a helybeli felső leányiskolában a nögyesület választmányi gyűlést tartott. A gyűlésen kevesen jelentek meg. A tanácskozás tárgya volt a kötőké idejének és helyének a meghatározása. A kötőket ezentúl is szerdai napokon fogják megtartani, még pedig a Schuapek szálló nagytermében a farsang alatt az uri kaszinóban. Ez alkalommal szóba került a farsang is. A tagok elhatározták, hogy kalikó bált fognak rendezni. Ez nagyon szerencsés gondolat, mert kevés költséggel fesztelenül, vetélkedés nélkül lehet majd mulatni és a mi fő, népes lesz a mulatság, így tehát jövedelem is lesz.

— **Vizsgálóbírók kirendelése.** Az igazságügyminiszter a székelyudvarhelyi törvényszék területére vizsgálóbíróul: Simó Balázs drt, állandó helyettesül: Demény Ferenczet rendelte ki.

— **Az első kötőke.** Az első kötőke nov. 4-én lesz, melyet Dózsa Jakabné, Koncz Arminné, Hann Pepi és Jakab Erzsike kisasszonyok rendeznek.

— **Halálozás.** A tanító világnak egyik szerény munkása Bartos Gergely, gyakorlati tanító alig egy évi működése után e hó 17-én 24 éves korában elhalt. Temetése e hó 19-én, több kartárs részvéte mellett ment végbe.

— **Millénáris oszlop.** Helybeli millénáris oszlopunk közel áll már befejezéséhez. Sajnos szept. közepe helyett csak most jutottunk abba a helyzetbe, hogy a fentieket i. h. assuk a szoborról. Különb. annyi és nehéz akadályok jöttek közbe, melyek miatt a szobrot előbb fölállítani teljes képtelenség volt. A leleplezés a jövő hóban lesz egy időben az új megyeház megnyitásával.

— **Az új megyeháza.** Városunk eme diszes épülete szintén közel áll már teljes befejezéséhez. A butorokat naponként szállítják be a vasutól és helyezik el az épületben.

— **Színház.** Ma egy hete volt az utolsó előadás, a midőn Ludas Matyi került színre. Bokody társulata 54 előadást tartott városunkban és teljes két hónapig szórakoztatta a közönséget. Ha tekintetbe vesszük, hogy ugyanazon közönség látogatta az előadásokat, bizony büszkén tekinthetünk végig szini idényünkre, mert kevés hasonló kis városban tarthatja fel magát egy társulat oly hosszú ideig. Innét Bokody társulata Nagy-Enyedre távozott.

— **Tanulóink a kiállításon.** Pénteken reggel indult a magyar királyi áll. főreálisk. 27 tanulója Barabás Jenő és Miklós Sándor tanárok vezetése alatt Bpestre, hogy a millénárius kiállítást és Budapest egyéb nevezetességeit megnézzék. Bpsten három napot töltenek és szerdán reggel már itthon lesznek. Ugyanaz nap reggel indul az ev. ref. kollegium 18 tanulója Szabó András tanár vezetése mellett.

— **Bevonulás.** Zeneszó mellett tartotta bevonulását Apponyi városunkba és a Schnapek szállóba ment, hová a közönség is elkísérte.

— **Váratlanul lemondott állásáról C-ik-Szereda polgármestere** s az e hó 19-én tartott közgyűlésen Kovács János rendőrfőkapitánnyal lett helyettesítve. A közgyűlés az elnöklő B-cze Antal alispán indítványára köszönetet szavazott Csedő István volt polgármesternek.

— **Beszédek.** A piac téren állott a tribün, hol helyet foglaltak Apponyin és kíséretén kívül a helybeli ellenzék vezérférfiai. Nagy Samu dr ügyvéd négy órákor megkezdte rövid üdvözlő beszédét, melyre Apponyi válaszolt. Beszéde természetesen ellenzéki volt, melyben Magyarország fiókudvartartásáról, az önkormányzat hiányáról, a választási rendszerről, az egyházi politikáról a kiegyezésről, a quotáról, a vámszerződésről, a mezőgazdaság hanyatlásáról, a magyar zászlósértéséről stb. beszélt, végül ajánlotta László Mihály drt. a volt képviselőt, nemzetipárti jelöltül, városunk polgárainak. Ezután László Mihály beszélt, ki Apponyit vezérének nevezte és kijelentette, hogy őt nyomdokain követni fogja. Majd Tibád Antal emelt szót, ki az udvarhelyi kerületnek volt a képviselője és jelenleg is ennek a kerületnek ellenzéki jelöltje. Végre Török Albert dr. ny. főispán megköszönte az egyesült ellenzék nevében Apponyi Albert grófnak, hogy meghívásukra szíves volt városunkban megjelenni és bennünket politikai helyzetünkről felvilágosítani.

— **Levonulás.** A hosszas éljenzés elhangzása után, zeneszó mellett a nagyszámu hallgató közönség, lekísérte Apponyit szállására.

— **A kolozsvári vértanúk emlékének ünnepélyes leleplezésére** az ország minden részéből táviratokat küldöttek azok, kik személyesen jelen nem lehetnek a szép ünnepélyen, de lélekben egész lelkesedéssel részt vettek a távolból is. Lapunk főszereplője is, mint a márcz. 15-iki ünnepély r. b. elnöke, táviratot küldött Kolozsvárra.

— **Kell. metlen incidens.** Mivel a Schnapek féle szálló Sebesi párt vendéglője, azért annak a bérlője Sebesi zászlóját kitűzte az erkélyre és a folyosók falaira Sebesi jelölését hirdető plakátokat agattak ki. Ezt persze, ha Apponyinak szállást adott fogadóházában, úgy illet volna, hogy arra az időre míg Apponyi ott lakik, levegő s ha úgy tetszik, semmi jelvényt nem tűz ki. Azonban ő ezt nem tette, noha figyelmeztették, hogy esetleg kellemetlenséget fog ez előidézni. Ez a makacosság majdnem nagy bajnak az okozója lön, mert egy ellenzéki fiatal ember a nyitott ablakon keresztül kimászott az erkélyre, Sebesi zászlóját öszszegöngyölítve az ablakon beadta és egy ellenzéki zászlót tűzött ki. Szerencsére eme tényen csak mosolyogtak a nézők és semmi nagyobb veszedelmet nem idézett elő e kettős ügytelenség és meggondolatlanság.

— **Szavazó-bárczák.** Hirdetményből olvassuk, hogy a szavazójogosultak városunkban szavazó-bárczákat kapnak, melynek alapján a leszavazás megkönnyítve van. A ki kedd délig szavazó-bárczáját nem kapta meg, az e tárgyban a városházára elmenve, ott azt átveheti nehogy ennek hiányában kellemetlenségei legyenek.

— **Pasquillek.** Mult lapunkban megemlékeztünk arról, hogy higgadt hangu politikai plakátok láttak napvilágot; sajnos e héten már pasquillek jelentek meg, melyeket beloptak az egyes házakhoz, mert azok tartalmát nem csak az szegényelte, a ki gyártotta, de még az is, ki azt kihordotta. Szinte örülünk, hogy e héten a választások lezajlanak és remélhetőleg közéletünkkel elmenekült béke angyala visszazáll városunkba és elfoglalja a lakók szívét.

— **Az ünnepélytől eltiltva.** Szépen jártak a Háromszék megyeiek, kik néhány ezren mentek Brassóba, hogy a Czenk hegyen emelt Arpad szobrának leleplezésével közsegeiket s egyházukat képviseljék. Nem engedték a szobor mellett tartandó ünnepély színhelyére. Néhányan kiknek jegyük volt odafértek, a többit goromba módon visszatartatták. Az egyik elkéseredett székely így panaszkodik: »Elkeseredve néztünk fel a Czenk tetőre s szomorú ábrázattal, fájó szívvel jöttünk le onnan és távoztunk otthonunkba, gazdagodva ismét egy leverő gondolattal, hogy a magyar ezer év után sem ur a maga hazájában s a magyar állam souverénitása ma is az utópiák országába tartozik.«

— **Kavics, homok és terméskő szállítás.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara tudatja, hogy a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége 1897. évi kavics, homok és terméskő szükségletének biztosítására pályázatot hirdetett. Az ajánlatok 1896. évi november hó 3-án déli 12 óráig az aradi üzletvezetőség I. osztályának főnökéhez beadandók. Az általános szállítási feltételek, készpénz fizetés mellett, a m. kir. államvasutak nyomtatványtárától (Budapest, Andrassy-ut 73—76. sz.) 25 krajczárnyi áron szerezhetők meg.

KÖZGAZDASÁG.

Az erdélyi gazdasági-egyesület felszólította az erdélyi gazdákat, hogy tekintettel a földmívelésügyi miniszternek a fogarasi ménes ügyében az egyesülethez intézett leiratára, azok a lótenyésztéssel foglalkozó gazdák, kiknek alkalmas erdélyi jellegű tenyészkancaik vannak és e célra megvásárolhatók volnának, hogy azokat — az állatok részletes leírásával, kor, eladási ár és hely megnevezésével — az erdélyi gazdasági egyesület állattenyésztési szakosztályánál (Kolozsvár, Belkőzp-u. 11. sz.) az ügy érdekében ez év végeig jelentsék be.

VEGYESEK.

Titkolódzás. Egy székelyföldi otthon rég nem járt vén deák, mint házi nevelő, tanítványával együtt jött a vasut előtt, Nagy-Várad mellett Czezkéről, Kolozsvár felé négy lovas kocsin. A Királyhágó tetején szembe találak egy kifelé menő borvizes székelyt. Mindkét fogat megállott pihentetni. A diák örvendett, hogy atyafit láthat. Leszáll a kocsiból s egész jó lélekkel szóba akarván vele elegyedni, kérdezi:

— Honnan jó atyafi?
— Hazulról — felelé ez.
— Hát merre megyen?
— A merre látok — felelé.
— No hát az ördög vigye el kiedet, ha így felel az embernek — mondja a dühbe jött diák.
— Az urat is jól elvihetné — mondá a borvizes — s ekkor már szakérre pattauva, lovaira csapott volt.

Székely gyermek megjegyzése. Magával vitt öszszel a diák egy szegény székely fiut Kolozsvárra az iskolába, hogy valami legyen belőle. Gondozta, tanította. A diáknak akkor még nem igen volt ülőszéke. Ágyában heverve olvasott, tanult, leczkötöttet privátim a szobájában.

Pár hét mulva, többi tanítványával már elvégezve, ezt a fiut is maga eleibe állítja, hogy olvastasson vele.

A gyermek egész naiv módon így szól:
— Igen, de anyám otthon nekem azt mondta, hogy lefeküdt ökörrrel nem lehet szántani.
A diák, mintha észre sem vette volna, felült az ágyba, s ugy leczkötötte. Többé nem is hevert soha.

Ez a gyermek néhány hét mulva, elszököve, 2 krajczárral Kolozsvárról haza ment a Homoród mellé gyalog, pe lig megelőzőleg a fajújából sem járt ki. A diák újra visszavitette. Ma már előkelő állásban van s irodalmilag működő egyén.

D.

Nincs többé sáros cipő. Külföldi nagyvárosok utcai életének ismerős alakja az örökké vidám gamin, a ki kefével a kezében naphosszat leleskedik a járókelekre s mint hiuz a zsákmányra, veti magát egy-egy sáros cipő gazdája után. Minálunk még eddig nem igen kultiválták ezt a mesterséget, legfőlebb néhány rokant honvéd, egy-egy félreeső utcasarokon. Kedden egy vállalkozó azt az ajánlatot terjesztette a főváros tanácsa elé, hogy az utcákon 99 helyre gyönyörű szőlyéket helyez s uniformisok szolgálkával tisztittatja a járókelek topánjait. Monopoliomot kér azonban cipőtisztításra tizenöt esztendőre. A tisztítás díjaul 5 krt szadna a fekete cipőért, 8 at a sárgáért és 10 et a csizmaért. Ha így haladunk, nemsokára el sem énekeketni az ember Budapesten azt a nótát, hogy:

... Megérdelemi az a lány,

Kiért sáros a csizmám.

• B. H. •

HIVATALOS RÉSZ.

Sz.: 234:9—896. alisp. Udvarhely város polgármesterének és valamennyi község előljáróságának. Közhirrejtettel végett értesitem, hogy Kis-Küküllő megye Szászvádas község marhaállományában a száji- és lörömfájás járványveszélyeg fellepett és a zárlat e rendeltetett. Völez közégben a sertésorbánöz megszűnűvén, a zárlat feloldott. Székely-Udvarhely, 1896. évi október hó 19-én. Alispán helyet Jakab Gyula, főjegyző.

Másolat. 58041. — III/2. szám. Földmívelésügyi m. kir. miniszter. Valamennyi törvényhatóságok. Ismételve előfordult az, hogy a hizlalóktól kikérült szarvasmarhákou, vágóhidou megállapított ragadós betegségek esetén az illető állatoua felmutatott marhalevelekkel sem az állatouak származási helyét, sem pedig azoknak azonosságát helyesen megállapítani nem lehetett s ebből kifolyólag az észlelt ragadós betegségek eredet vagy egyáltalán nem volt kinyomozható, vagy pedig a téves adatok alapján megejtett nyomozások folytán egyes állattulajdonosok és községek, sőt törvényhatóságok az illető betegségre nézve fennálló állategészség rendőri intézkedések alkalmazása általok nélkül erakényen károsodtak. Ennek a felette káros visszás állapotna megszűntetése, illetve a hizlalóktól kikérült szarvasmarhák azonosságának biztos megállapíthatására az 1888. VII. t.-cz. 12. §-a alapján a következőket rendeltem: Hizlalásra szant szarvasmarhának behajtásáról vett jelentés alapján a községi előljáróság intézkedni tartozik, hogy a községi marhalevél kezelő haldéktalanul a hizlalóban megjelenjen és az ujonnan beállított marhának minden egyes darabjára vonatkozólag külön-külön pontosan állapítsa meg azt, hogy melyik állatra, melyik marhalevél vonatkozik. Az azonosság megállapítása utána marhalevél kezelő jelenléteben az állat jobb szarva az illető hizlaló folyószámával beégetendő s ezen számot a marhalevél kezelő a megfelelő rovatába ott helyben bejegyezni tartozik. Ezen az 1888. évi VII. t.-cz. végrehajtására kiadott utasítás 39. §-a értelmében a marhalevél kezelő által őrizetbe veendő marhalevélre rávezetett szarvszámot az állat levágása, vagy elhajtása esetén kiállítandó új marhalevél megfelelő rovatába is minden esetben pontosan be kell írni. A hizlaló tulajdonosok kötelesek bevásárlóikat arra utasítani, hogy már a bevásárlás alkalmával oly jegyzeteket készítsenek maguknak, melyeknek alapján biztosan megállapítani lehessen, hogy melyik marhalevél melyik állatról szól. Végül felhivom a törvényhatóságot, hogy az 1888. VII. t.-cz. 12. §-ának pontos végrehajtása iránt szigoruan intézkedjék és az ezen §-ban foglalt rendelkezések ellen elkövetett kihágásokat erélyesen toroltassa meg. Budapest, 1896. évi október hó 3-án. Darányi s. k.

23074—896. sz. alisp. Udvarhelyvármegye alispánjától. Udvarhely város polgármesterének és valamennyi község előljáróságának. Tudomás vétel és szigorú alkalmazkodás végett kiadom. Székely Udvarhely, 1896. október 18-án. Alispán helyett Jakab Gyula, főjegyző.

HIRDETÉSEK.

Az erdélyi in egyi

borok
Teutsch B. József

pinczéből,

13—0

(Segesvárt, Erdélyben)

asztali-, közönséges és különleges-borok
mindenütt a legkedveltebbek.

Sz. 2345—896. tkv.

Hirdetmény.

A sz.-kereszturi kir. járásbíróság mint tkvi hatóság az elveszett küsmödi 210. számú tkv-i pótlásul készített és jelen szám alatt beterjesztett 210. számú tervezetet elfogadván és annak közzétételét elrendelvén, erről a tudvalévő tkv. tulajdonos Nemes Mózes (kinek neje Bodó Julianna) küsmödi lakos, ugyancsak a netán még érdekeltek oly megjegyzéssel értesítetnek, hogy az elkészített tervezetet 1896. évi október hó 24-től 1896. december hó 24-ig bezárólag megtekinthetik, s annak összeállítására nézve kifogásait megtehetik.

A kir. bíróság, mint tkv. hatóság.

Sz.-Keresztur, 1896. szeptember hó 26-án.

Veres, kir. albiró.

Sz. 1389—896. Elnöki.

Árlejtés.

A székely-udvarhelyi kir. törvényszék és itteni járásbíróság helyiségeinek 1897. évi január 1-től 1899. évi december hó 31-ig, vagyis 3 évre leendő fűtésére évenként 221.6 köbméter, a székely-udvarhelyi kir. ügyészség hivatali és fogház helyiségeinek fűtésére ugyanazon időre 114.6 köbméter, valamint a sz.-kereszturi kir. járásbíróság hivatali és fogház helyiségeinek fűtésére ugyanazon időre 63.5 köbméter jó minőségű első osztályu teljesen kiszáradt hasábos bükkfa szállításának biztosítása czéljából 1896. évi november hó 2-án délelőtt 9 órakor a törvényszéki elnök hivatalos helyiségében újabb árlejtés fog tartatni.

Vállalkozni kívánók ezen árlejtésre azon értesítéssel hivatnak meg, hogy 50 kros bélyeggel ellátott, bepecsételt írásbeli ajánlatok is elfogadhatnak, melyek azonban az árlejtés napjáig alólirt kir. törvényszéki elnök kezéhez benyújtandók lesznek.

Az árlejtési feltételek a törvényszéki elnök-nél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A kir. törvényszék elnökétől

Székely-Udvarhelyt, 1896. október 20.

Mentovich, elnök.

Kolozsvári hölgy mosdó-szappan.

A kolozsvári Steiner és Társa-féle hölgy mosdó-szappanok rövid idő alatt kitünő minőségűknél fogva oly nagy tért foglaltak el, hogy minden e czikkben ismert gyártmányt háttérbe szorít, ugyancsak Steiner és Társa szabadalmazott.

Hideg-víz mosó-szappan.

mely a ruhát kut vagy folyó hideg vízben mosva teljesen kitisztítja, annak tartósságát nem rongálja és kellemetlen szagot nem hagy a ruhában.

Továbbá Steiner és Társa szabadalmazott

Hygia munkás-szappana

bármiféle piszkot a kezekről azonnal lemos, a bőrt desinfectzi lja és finomítja.

Nem maradhat meg említés nélkül Steiner és társa Neutal, Tanin, Lanolin, Creolin, Sublimát és állat mosó-szappana, melyek több orvos által megvizsgálva elismerésben részesültek, miről az erre vonatkozó bizonyítványok rendelkezésre állanak.

Fenti szappanok kaphatók Székely-Udvarhelyt:

Bagó Gyula, Gergely János, Máthé János, Schaffent Frigyes kereskedésében legjutányosabb áron.

Hygia munkás-szappan.

Steiner és Társa hölgy víz mosó-szappana.

Az ezredéves kiállításon az összes gyártmányok a királyi felsége megaláztatását nyerték, több oklevél és érem.

TAKÁCS GYŐZŐ ÉS TÁRSA

okleveles gépészmérnökök, magán mérnöki és nemzetközi szabadalmi irodája

Budapest, IV. ker. Ujvilág-utca 2. szám.

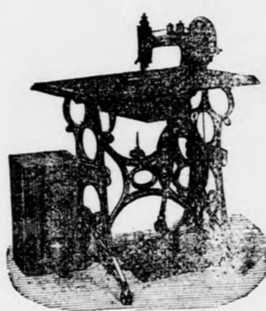
Elvállalják minden technikai munka keresztülvitelét, nevezetesen: villamos-gőz-, mezei és sodronykötél-vasutak tervezését, nyomjelzését és építését, mindennek gyár, gőzkazán, gőzgép, turbina, fűtő és szellőztető telep, fa- és vasszerkezet, villamos erőátviteli, világítási stb. villamos berendezés tervezését, szállítását és építését.

Tanácsot adnak és véleményt mondanak minden műszaki kérdésben.

Szabadalmakat kieszközlnek, fenntartanak és értékesítenek, valamint szabadalmi pörököt visznek minden polgárosult államban; mi czélból a legjobb bel- és külföldi összeköttetésekkel és saját jogi képviselőkkel rendelkeznek.

Udvarhelyvármegyei megbízott:

Betegh Pál könyv- és hirlapkiadóvállalata Székely-Udvarhelyen.

ÁLLANDÓ NAGY RAKTÁR

a legjobb minőségűnek ismert

Singer varrógépekből.

Az „ADRIA“ magyar és Gritzner „durlach“ világhírű varrógéppárral feltűnő olcsó árakban, részletfizetésre is!

Feltétlen jótálás mellett.

Nagy választék vadászfegyverek, flóbert és forgópisztolyokban.

A lábatlani cementgyár főraktára.

Építéshez vasgerendák, kulcsvasak, épület vasalások, tető lemezek a legolcsóbb árakban és gyorsan szállítanak.

Gyertyánffy Jónás fiai

vaskereskedése Székely-Udvarhelyt.

Betegh Pál

könyvnyomdája, könyvkötészete, könyv- és hirlapkiadóvállalata

SZÉKELY-UDVARHELYT

elvállal minden e szakba vágó munkát olcsó áron, gyors és izléses kiállításban.

A „SZÉKELY-UDVARHELY“

czimű vármegyei hivatalos lap, mint e vármegye egyetlen lapja, hirdetések közlésére a legalkalmasabb és legczélszerűbb.

Nyomatott a kiadótulajdonos: Betegh Pál könyvnyomdájában, Székely-Udvarhelyt. 1896.